

УДК 343.121.4

DOI <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2020.1-2.23>

У. Ю. Поляк

співробітник Головного управління Служби безпеки України
в місті Києві та Київській області

ОСОБИ, ЯКІ НЕ МОЖУТЬ БУТИ ДОПИТАНІ ЯК СВІДКИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Метою статті є розгляд питання про доцільність доповнення й уточнення частини 2 статті 65 Кримінального процесуального кодексу України, яка визначає перелік осіб, що не можуть бути допитані як свідки у кримінальному процесі.

Авторка критично поставилася до пропозиції виключити з пункту 1 частини 2 статті 65 Кримінального процесуального кодексу України положення про те, що захисник не може бути допитаний як свідок. Адже якщо виключити з тексту пункту 1 частини 2 статті 65 Кримінального процесуального кодексу України посилання на захисника, то його можна буде допитувати як свідка, що є недопустимим.

Обґрунтовано слушність пропозиції науковців доповнити частину 2 статті 65 Кримінального процесуального кодексу України положенням про те, що не можуть бути допитані як свідки: помічник адвоката, стажист, особи, які перебувають у трудових відносинах з адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням, особа, стосовно якої припинено або зупинено право на заняття адвокатською діяльністю.

Пропонується частину 2 статті 65 Кримінального процесуального кодексу України доповнити положенням про те, що перекладач не може бути допитаний як свідок – про обставини, які стали йому відомі під час спілкування представника з особами, інтереси яких він представляє. А також доповнити пункт 1 частини 2 статті 65 Кримінального процесуального кодексу України положенням, що не підлягає допиту як свідок представник третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, – про обставини, які стали йому відомі у зв'язку з виконанням функції представника.

Авторкою обґрунтована доцільність погодження з пропозицією доповнити пункт 3 частини 2 статті 65 Кримінального процесуального кодексу України положенням про те, що не підлягають допиту як свідки інші особи, які вчиняють нотаріальні дії, помічник нотаріуса, особи, вказані в частині 3 статті 8 Закону України «Про нотаріат».

Запропоновано заборонити допит як свідків і осіб, які через фізичні вади не здатні правильно сприймати обставини, що мають значення для кримінального провадження. Шляхом доповнення частини 2 статті 65 Кримінального процесуального кодексу України пунктом, що не можуть бути допитані як свідки особи, які згідно з висновком судово-психіатричної чи судово-медичної експертизи через свої психічні або фізичні вади не можуть правильно сприймати факти, що мають доказове значення, і давати показання про них.

Ключові слова: свідочий імунітет, захисник, представник потерпілого, цивільний позивач, цивільний відповідач, законний представник потерпілого, нотаріус, нотаріальна таємниця, медичний працівник, лікарська таємниця, священнослужитель, сповідь віруючих, суддя, присяжний, право дипломатичної недоторканності, працівник дипломатичного представництва.

Постановка проблеми. У ч. ч. 2, 4 ст. 65 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України зазначено, які категорії осіб наділені свідочим імунітетом, тобто звільняються за законом від обов'язку свідчити. У науці кримінального процесу цей імунітет прийнято поділяти на обов'язковий (абсолютний) і факультативний (відносний). За обов'язкового імунітету взагалі забороняється допит певних осіб як свідків. За факультативного імунітету в особи

є право відмовитися від давання показань, але за власним бажанням вона може їх давати [1, с. 157].

Не можуть бути допитані як свідки: захисник, представник потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача, юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, законний представник потерпілого, цивільного позивача у кримінальному провадженні – про обставини, які стали їм відомі у зв'язку з виконанням функ-

цій представника чи захисника; адвокати – про відомості, які становлять адвокатську таємницю; нотаріуси – про відомості, які становлять нотаріальну таємницю; медичні працівники й інші особи, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторону життя особи – про відомості, які становлять лікарську таємницю; священнослужителі – про відомості, одержані ними на сповіді віруючих; журналісти – про відомості, які містять конфіденційну інформацію професійного характеру, надану за умови нерозголошення авторства або джерела інформації; судді та присяжні – про обставини обговорення в нарадчій кімнаті питань, що виникли під час ухвалення судового рішення, за винятком випадків кримінального провадження щодо прийняття суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, ухвали; особи, які брали участь в укладенні та виконанні угоди про примирення у кримінальному провадженні, – про обставини, які стали їм відомі у зв'язку з участю в укладенні та виконанні угоди про примирення; особи, до яких застосовані заходи безпеки, – щодо дійсних даних про їхні особи; особи, які мають відомості про дійсні дані про осіб, до яких застосовані заходи безпеки, – щодо цих даних. Також не можуть без їхньої згоди бути допитані як свідки особи, які мають право дипломатичної недоторканності, а також працівники дипломатичних представництв – без згоди представника дипломатичної установи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемні аспекти інституту свідоцького імунітету у кримінальному процесі досліджували Р.П. Бараннік, М.Ю. Веселов, С.Г. Волкотруб, Г.В. Денисенко, В.О. Доманська, В.В. Заборовський, Т.С. Заремба, Н.С. Карпов, Н.М. Когут, В.В. Король, Є.Д. Лук'янчиков, В.Т. Маляренко, В.Е. Олещицька, О.Е. Омельченко, О.Є. Остапенко, М.М. Погорецький, Н.З. Рогатинська, С.Л. Савицька, Г.П. Середа, Є.Д. Скулаш, С.М. Стахівський, О.В. Супрунова, П.Ю. Тимошенко, Л.Д. Удалова, О.М. Ярмак та інші науковці.

Мета статті – розглянути питання про доцільність доповнення й уточнення ч. 2 ст. 65 КПК України, яка визначає перелік осіб, що не можуть бути допитані як свідки у кримінальному процесі.

Виклад основного матеріалу. 1. Гарантією таємниці змісту бесіди захисника і підзахисного є положення п. 1 ч. 2 ст. 65 КПК України про те, що не може бути допитаний як свідок захисник –

про обставини, які стали йому відомі у зв'язку з виконанням функції захисника. Це означає, що захисник не може бути допитаний як свідок не лише у кримінальному провадженні свого підзахисного, але й у будь-якому іншому, якщо йдеться про обставини, які стали йому відомі у зв'язку зі здійсненням своїх обов'язків.

На думку Д.О. Шингарьова, із п. 1 ч. 2 ст. 65 КПК України варто вилучити положення про те, що захисник не може бути допитаний як свідок. Обґрунтовується вона тим, що у п. 1, 2 цієї норми йдеться про діяльність адвоката у кримінальному провадженні, яка обов'язково пов'язана з адвокатською таємницею. «Тому фактично частина п. 1 ч. 2 ст. 65 КПК України і п. 2 цієї статті в повному обсязі встановлюють заборону на допит адвоката щодо адвокатської таємниці. З огляду на такі міркування, вбачається доцільним виключити з тексту п. 1 ч. 2 ст. 65 КПК України посилання на захисника» [2, с. 54].

Ця пропозиція викликає заперечення. У п. 1 ч. 2 ст. 65 КПК України встановлена заборона на допит захисника про обставини, які стали йому відомі у зв'язку з виконанням функції захисника. У п. 2 цієї норми йдеться про заборону допиту адвоката, професійна діяльність якого не пов'язана з виконанням у кримінальному провадженні функцій захисту та представництва. Отже, якщо виключити з тексту п. 1 ч. 2 ст. 65 КПК України посилання на захисника, то його можна буде допитувати як свідка, що є недопустимим.

2. П. п. 1, 2 ч. 2 ст. 65 КПК України забороняють допит як свідка: адвоката, який діє у процесуальному статусі захисника, представника потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача, юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, – про обставини, які стали йому відомі у зв'язку з виконанням функцій захисника, представника; адвоката – про відомості, які становлять адвокатську таємницю.

Водночас обов'язок зберігати адвокатську таємницю поширюється також на осіб, визначених у п. 2 ч. 1 ст. 23 Закону України від 5 липня 2012 р. «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [3]. Вказано, що забороняється вимагати від помічника адвоката, стажиста, особи, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням, а також від особи, стосовно якої припинено або зупинено право на заняття адвокатською діяльністю, надання відомостей, що є адвокатською таємницею. Із цих питань зазначені особи не можуть бути допитані, крім випадків,

якщо особа, яка довірила відповідні відомості, звільнила цих осіб від обов'язку зберігати таємницю в порядку, передбаченому законом.

У законодавстві про адвокатуру деяких країн також передбачено, що працівників адвокатських бюро забороняється допитувати як свідків щодо відомостей, які є адвокатською таємницею. Однак положення про таку заборону закріплено і у кримінально-процесуальному законі. Так, наприклад, у п. 2 ч. 3 ст. 90 КПК Республіки Молдова зазначено, що не підлягають допиту як свідки співробітники адвокатських бюро – для з'ясування будь-яких відомостей, які стали їм відомі у зв'язку з наданням юридичної допомоги [4].

Ураховуючи викладене, вважаємо слушною пропозицію науковців доповнити ч. 2 ст. 65 КПК України положенням про те, що не можуть бути допитані як свідки: помічник адвоката, стажист, особи, які перебувають у трудових відносинах з адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням, особа, стосовно якої припинено або зупинено право на заняття адвокатською діяльністю [5, с. 56; 6, с. 14].

3. Якщо перекладач здійснює переклад бесіди захисника з підзахисним, то йому стає відомим її зміст. Варто погодитися із пропозицією Л.Д. Удалової та С.Л. Савицької доповнити ч. 2 ст. 65 КПК України положенням про те, що «перекладач не може бути допитаний як свідок – про обставини, які стали відомі під час конфіденційного спілкування захисника з підозрюваним, обвинуваченим» [7, с. 116]. Під час дії Кримінально-процесуального кодексу України 1960 р. в юридичній літературі також зазначалось, що потрібно передбачити заборону допиту перекладача як свідка про обставини, які йому стали відомі у процесі бесіди обвинуваченого із захисником під час побачення віч-на-віч [8, с. 13–14].

Перекладач має здійснювати переклад бесіди представника з потерпілим, цивільним позивачем, цивільним відповідачем, який не володіє мовою кримінального провадження. Тому ч. 2 ст. 65 КПК України також доцільно доповнити положенням, що перекладач не може бути допитаний як свідок – про обставини, які стали йому відомі під час спілкування представника з особами, інтереси яких він представляє.

4. Відповідно до п. 1 ч. 2 ст. 65 КПК України, свідоцький імунітет має представник потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача, юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження.

Недолік цього пункту полягає в тому, що в ньому не вказано про заборону допиту як свідка представника третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт. Таким представником може бути: особа, яка у кримінальному провадженні має право бути захисником; керівник чи інша особа, уповноважена законом або установчими документами, працівник юридичної особи за довіреністю – у разі, якщо власником майна, щодо якого здійснюється арешт, є юридична особа (ч. 4 ст. 64–2 КПК України).

Третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, звертається до цих осіб із проханням забезпечити реалізацію її прав, ужити заходів, які спрямовані на заперечення або спростування підстав для застосування спеціальної конфіскації майна. Ця особа має бути впевнена в тому, що інформація, яка нею повідомляється, не буде використана проти неї. Тому необхідно доповнити п. 1 ч. 2 ст. 65 КПК України положенням, що не підлягає допиту як свідок представник третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, – про обставини, які стали йому відомі у зв'язку з виконанням функції представника.

5. У п. 3 ч. 2 ст. 65 КПК України зазначено, що не можуть бути допитані як свідки нотаріуси – про відомості, які становлять нотаріальну таємницю. Однак Закон України від 2 вересня 1993 р. «Про нотаріат» [9] покладає обов'язок зберігати цю таємницю не лише на нотаріусів. Тому варто погодитися із пропозицією науковців доповнити п. 3 ч. 2 ст. 65 КПК України положенням, що не підлягають допиту як свідки інші особи, які вчиняють нотаріальні дії, помічник нотаріуса, особи, вказані в ч. 3 ст. 8 Закону України «Про нотаріат» [10, с. 286; 11, с. 7].

6. У визначеному ч. 2 ст. 65 КПК України переліку осіб, що не можуть бути допитані як свідки, немає Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Із цим не можна погодитись, оскільки він не зобов'язаний давати пояснення по суті справ, які закінчені або перебувають у його провадженні. Про це йдеться в ч. 2 ст. 20 Закону України від 23 грудня 1997 р. «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» [12].

Нами поділяється висловлена в юридичній літературі пропозиція доповнити ч. 2 ст. 65 КПК України пунктом, що не може бути допитаний як свідок Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – про обставини, що стали йому відомі у зв'язку з виконанням його обов'язків [13, с. 207]. Її обґрунтування полягає в тому, що

по суті Уповноважений Верховної Ради України з прав людини виступає довіреним представником особи, яка до нього звернулася із проханням захистити її права. Ця особа має бути впевнена в тому, що інформація, яка нею повідомляється, не буде використана проти неї за жодних обставин [14, с. 22].

Доповнення ч. 2 ст. 65 КПК України вказаним пунктом відповідатиме ст. 19 Модельного закону про статус Уповноваженого з прав людини, ухвалену 4 грудня 2004 р. на двадцять четвертому Пленарному засіданні Міжнародної асамблеї держав-учасників Співдружності Незалежних Держав [15]. Ця стаття визначає, що Уповноважений з прав людини має право відмовитися від надання свідоцьких показань у кримінальній справі про обставини, які стали йому відомі у зв'язку з виконанням своїх повноважень.

7. Якщо вказаний у ч. ч. 2 і 4 ст. 65 КПК України перелік осіб, які не можуть бути допитані як свідки, «уважати вичерпним, то, – як зазначає В.І. Шишкін, – виникає запитання: чи можуть бути допитані як свідки недієздатні фізичні особи, а також особи, які перебувають на обліку чи лікуванні у психіатричному лікувальному закладі та не здатні через свої фізичні або психічні вади правильно сприймати обставини, що мають значення для справи, або давати із цього приводу показання» [16, с. 196].

Під час дії Кримінально-процесуального кодексу України 1960 р. таке питання не виникло. У п. 3 ч. 1 ст. 69 цього Кодексу визначалось, що не можуть бути допитані як свідки особи, які, згідно з висновком судово-психіатричної чи судово-медичної експертизи, через свої фізичні або психічні вади не можуть правильно сприймати факти, що мають доказове значення, і давати показання про них. У п. 2 ст. 62 КПК Української Радянської Соціалістичної Республіки 1927 р. також зазначалось, що не можна допитувати як свідків осіб, які через свої фізичні або психічні дефекти нездатні правильно сприймати явища, що мають значення для справи, і правильно про них свідчити [17].

Слушно зазначає В.М. Тертишник, що законодавець безпідставно виключив їх із переліку осіб, які не підлягають допиту як свідки. «Здоровий глузд, між тим, визначає недоцільність допиту хворих на шизофренію, параною, білу гарячку та інші психічні захворювання, які ставлять під сумнів об'єктивність свідчень відповідних осіб» [18, с. 247].

Допит вказаних осіб заборонено п. 1 ч. 1 ст. 66 Кодексу адміністративного судочинства України [19], п. 1 ч. 1 ст. 70 Цивільного проце-

суального кодексу України [20]. Визначено, що не можуть бути допитані як свідки недієздатні фізичні особи, а також особи, які перебувають на обліку чи на лікуванні у психіатричному лікувальному закладі і не здатні через свої фізичні або психічні вади правильно сприймати обставини, що мають значення для справи, або давати показання.

Положення про заборону допиту як свідків осіб, які через свої фізичні або психічні вади не можуть правильно сприймати факти, що мають доказове значення, і давати показання про них, містяться у кримінально-процесуальному законодавстві закордонних країн. Зокрема, така заборона передбачена п. 2 ч. 2 ст. 60 КПК Республіки Білорусь [21], п. 1 ч. 3 ст. 90 КПК Республіки Молдова [4], п. 4 ч. 2 ст. 82 КПК Республіки Казахстан [22], п. 4 ч. 4 ст. 60 КПК Киргизької Республіки [23], п. 3 ст. 115 КПК Республіки Узбекистан [24].

Науковцями звертається увага на те, що потрібно нормативно врегулювати питання про заборону допиту у кримінальному провадженні як свідків осіб, психічний стан яких не дозволяє їм правильно сприймати факти.

Так, І.Ю. Кайло пропонує внести зміни до ч. 2 ст. 65 КПК України, «встановивши заборону допиту свідків, які відповідно до висновку судово-психіатричної експертизи не можуть правильно сприймати факти, що мають доказове значення, та давати показання про них» [25, с. 249].

У юридичній літературі також зазначається, що необхідно доповнити ч. 2 ст. 65 КПК п. 11 такого змісту: «Особі, які за медичними даними, що містяться у кримінальному провадженні або надані в судовому засіданні повноважними учасниками кримінального провадження за згодою самого суб'єкта або його опікуна (піклувальника), через свої психічні вади не можуть правильно сприймати факти, що мають доказове значення, і давати показання з приводу них» [26, с. 28].

На нашу думку, також необхідно заборонити допит як свідків осіб, які через фізичні вади не здатні правильно сприймати обставини, що мають значення для кримінального провадження. Потрібно доповнити ч. 2 ст. 65 КПК України пунктом про те, що не можуть бути допитані як свідки особи, які, згідно з висновком судово-психіатричної чи судово-медичної експертизи, через свої психічні або фізичні вади не можуть правильно сприймати факти, що мають доказове значення, і давати показання про них.

8. У кримінально-процесуальному законодавстві окремих країн передбачено, що свідоцький імунітет мають представники законодавчої гілки влади. Так, наприклад, у п. 4 ч. 1 ст. 53 КПК Федеративної Республіки Німеччина вказано, що право відмови від дачі показань мають депутати бундестагу – про інших депутатів, які довірили їм відомості, через своє становище або яким вони довірили факти, а також про самі ці факти [27, с. 109].

Відповідно до ч. 5 ст. 19 Закону України від 17 листопада 1992 р. «Про статус народного депутата України», народні депутати України не зобов'язані розкривати джерело своєї інформації [28]. Тобто вони можуть свідчити, але обмежено [16, с. 196].

На наш погляд, ч. 2 ст. 65 КПК України доцільно доповнити пунктом про те, що не може бути допитаний як свідок народний депутат України – про обставини, які стали йому відомі під час здійснення депутатських повноважень. Крім того, ст. 19 вказаного Закону доцільно доповнити нормою, згідно з якою народний депутат України, строк повноважень якого закінчився, не може бути допитаний про такі обставини.

9. У п. 1 ч. 1 ст. 69 Кримінально-процесуального кодексу України 1960 р. зазначалось, що не підлягає допиту як свідок психолог – щодо того, що йому довірено або стало відомо під час здійснення професійної діяльності. Нами підтримується наукова пропозиція доповнити ч. 2 ст. 65 чинного КПК України пунктом про те, що психолог не може бути допитаний як свідок [10, с. 287].

У кримінально-процесуальному законодавстві деяких країн також є положення про свідоцький імунітет психологів. Зокрема, про це йдеться в п. 2 ч. 1 ст. 53 КПК Федеративної Республіки Німеччина [27, с. 109]. Психологи-психотерапевти мають право відмовитися від надання показань про те, що їм довірено або стало відомо у зв'язку із професійною діяльністю.

Висновки і пропозиції. Отже, внесення запропонованих і обґрунтованих авторкою змін та доповнень до чинного кримінального процесуального законодавства України дасть змогу належним чином урегулювати питання щодо осіб, які не можуть бути допитані як свідки.

Список використаної літератури:

1. Кримінальний процес : підручник / Ю.М. Грошевий та ін. ; за ред. В.Я. Тація та ін. Харків : Право, 2013. 824 с.

2. Шингарьов Д.О. Забезпечення прав та законних інтересів осіб під час проведення допиту на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2017. 223 с.
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
4. Уголовно-процесуальный кодекс Республики Молдова. Кишинев: Lavilat-Info, 2011. 210 с.
5. Савицька С.Л. Деякі кримінально-процесуальні гарантії діяльності адвоката. *Закон и жизнь*. 2013. № 3. С. 55–58.
6. Погорецький М.М. Кримінальні процесуальні гарантії адвокатської діяльності у досудовому розслідуванні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2015. 23 с.
7. Удалова Л.Д., Савицька С.Л. Кримінально-процесуальні гарантії діяльності адвоката : монографія. Київ : КНТ, 2014. 170 с.
8. Чайка Р.А. Участь захисника на досудовому слідстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2008. 19 с.
9. Про нотаріат : Закон України від 2 вересня 1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>.
10. Удалова Л.Д. Свідоцький імунітет за новим КПК України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 284–288.
11. Остапенко О.Є. Охорона нотаріальної таємниці у кримінальному судочинстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2014. 16 с.
12. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23 грудня 1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80>.
13. Супрунова О.В. Свідоцький імунітет Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2012. Серія «Право». Вип. 20. Ч. I. Т. 1. С. 205–208.
14. Удалова Л.Д., Супрунова О.В. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини як учасник кримінально-процесуальних відносин : навчальний посібник. Київ : КНТ, 2014. 160 с.
15. Модельный закон о статусе Уполномоченного по правам человека, принят 4 декабря 2004 г. на двадцать четвертом Пленарном заседании Международной ассамблеи государств – участников Содружества Независимых Государств. URL: <http://www.parliament.am/library/modelayin%20orenqner/149.pdf>.
16. Науково-практичний коментар до Кримінального процесуального кодексу України від 13 квітня 2012 р. / за ред. О.А. Куйбіди, М.І. Хавронюка. Харків : Фактор, 2013. 1072 с.
17. Кримінально-процесуальний кодекс Української РСР. Київ : Державне видавництво політичної літератури УРСР, 1958. 159 с.

18. Тертишник В.М. Кримінальний процес України. Загальна частина : підручник. Київ : Алерта, 2014. 440 с.
19. Кодекс адміністративного судочинства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
20. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
21. Уголовно-процесуальний кодекс Республіки Беларусь. URL: <http://kodeksy.by/ugolovno-processualnyy-kodeks>.
22. Когамов М.Ч. Коментарий к Уголовно-процесуальному кодексу Республіки Казахстан. Общая и Особенная части. Алма-Ата : Жетіжаргы, 2008. 896 с.
23. Научно-практический комментарий к Уголовно-процесуальному кодексу Кыргызской Республики. Бишкек : Юринфо, 2008. 704 с.
24. Уголовно-процесуальний кодекс Республіки Узбекистан. URL: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=30421101.
25. Кайло І.Ю. Належне процесуальне джерело як один із критеріїв допустимості доказів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 2. С. 246–249. URL: http://www.pap.in.ua/2_2015/74.pdf.
26. Кузьменко В. Окремі питання, що виникають при призначенні психіатричної експертизи у кримінальному процесі. *Слово Національної школи суддів України*. 2013. № 2. С. 25–29.
27. Головенков П.В., Спица Н.В. Уголовно-процесуальний кодекс Федеративной Республики Германия. Научно-практический комментарий и перевод текста закона. Потсдам : Германский фонд международного правового сотрудничества, 2012. 404 с.
28. Про статус народного депутата України : Закон України від 17 листопада 1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>.

Poliak U. Yu. Persons who cannot be questioned as witnesses in criminal proceedings

The purpose of the article is to consider the advisability of supplementing and clarifying Article 65 (2) of the Criminal Procedure Code of Ukraine, which defines the list of persons who cannot be questioned as witnesses in criminal proceedings.

The author was critical of the proposals to exclude from the provisions of Article 65 (2) (1) of the Criminal Procedure Code of Ukraine the provision that a defense counsel cannot be questioned as a witness. After all, if we exclude from the text of paragraph 1 of part 2 of Article 65 of the Criminal Procedure Code of Ukraine the reference to the defender, then he can be questioned as a witness, which is inadmissible.

The validity of the proposal of scientists to supplement part 2 of Article 65 of the Criminal Procedure Code of Ukraine is substantiated by provisions that cannot be interrogated as witnesses: assistant lawyer, trainee, persons in labor relations with a lawyer, a law firm, a lawyer association, a person in respect of whom the right to practice law is terminated or suspended.

It is suggested that Article 65 (2) of the Criminal Procedure Code of Ukraine should be supplemented with provisions that the translator cannot be questioned as a witness – about the circumstances that he became aware of during the communication of the representative with the persons whose interests he represents. And also, to supplement paragraph 1 of part 2 of Article 65 of the Criminal Procedure Code of Ukraine with a provision that is not subject to interrogation as a representative of a third person, in respect of whose property the issue of arrest is being resolved, – about the circumstances which he became aware in connection with the performance of the representative's function.

The author substantiates the expediency of agreeing to the proposal to supplement clause 3 of part 2 of Article 65 of the Criminal Procedure Code of Ukraine with provisions that are not subject to interrogation as witnesses other persons who perform notarial acts, assistant notary, persons mentioned in part 3 of Article 8 of the Law of Ukraine "On Notary".

It is proposed to prohibit interrogation as witnesses and individuals who, due to physical disabilities, are unable to properly perceive circumstances relevant to criminal proceedings. By supplementing Article 65 (2) of the Criminal Procedure Code of Ukraine with a clause which cannot be questioned as witnesses of a person who, according to the conclusion of a forensic psychiatric or forensic examination, cannot reasonably perceive facts of probative value because of their mental or physical disabilities, and testify about them.

Key words: witness immunity, defender, representative of victim, civil plaintiff, civil defendant, legal representative of victim, notary, notarial secretary, medical worker, medical secret, clergyman, confessor, jurist, jurist.